Муркаш район хаçачĕ

Çĕнтерӳ ялавĕ

1944 çулхи çу уйăхĕн 5-мĕшĕнченпе тухать

14 (7868) № * Шăмат кун, 2011 çулхи нарăс (февраль) уйăхĕн 26-мĕшĕ * Хакĕ ирĕклĕ

Ӳсĕм кашнинченех килет

Ĕçре пултаруллисем

Муркаш райповĕн производство кăтартăвĕсем уйăхсерен ӳссе пыни вăрттăнлăх мар. Ахальтен мар ĕнтĕ коллектив республика шайĕнче кăна мар, Раççей шайĕнче те ырă ятлисен шутĕнче, пĕр хут кăна мар çĕнтерӳçĕ пулса тăнă, дипломсене тивĕçнĕ.

Анчах та ӳсĕм хăй тĕллĕн килмест, ăна çынсем тăваççĕ. Çавăнпа та суту-илӳ, обществăлла апатлану предприятийĕсенче вăй хуракансем тĕлĕшпе ытларах ыррине кăна калама пулать. Вăл шутра Муркашри «Стройхозтовары» магазинта ĕçлекенсем пирки те.

Эсир сăн ӳкерчĕкре куракан сутуçăсем Валентина Михайловна Софронова çак ĕçре 8 çул, Алевтина Алексеевна Николаева 24 çул, Ирина Валерьяновна Гаврилова заведующи 11 çул тăрăшаççĕ. Опычĕ те çителĕклех вĕсен, кунпа пĕрлех тавар туянакансем хăйсемпе вашават пулнишĕн, кирлĕ тавара суйласа илме пулăшма ӳркенменнишĕн те хисеплеççĕ вĕсене, тав сăмахĕ калаççĕ.

В. ШАПОШНИКОВ сăн ӳкерчĕкĕ.

Вăхăтра ăнланнине мĕн çиттĕр?

Ял тăрăхĕсенче профилактика кунĕ пырать

Февралĕн 17-мĕшĕнче профилактика кунĕ Йӳçкасси ял тăрăхĕнче иртрĕ. Район тата ял тăрăхĕн администрацийĕсем çумĕнчи профилактика Канашĕсен, районти çул çитменнисемпе вĕсен прависене хӳтĕлессипе ĕçлекен комиссин пĕрлехи ларăвĕнчен пуçланчĕ вăл. Ун хыççăн 6 ушкăна пайланса ĕçлерĕç профилактика кунне хутшăнакансем. Ăнаççăр çемьесенче, опекунсем патĕнче пулчĕç. Саккуна пăсса учетра тăракансемпе тĕл пулса калаçрĕç, ку ял тăрăхĕнчи 21 сунарçăран 6-шĕн патĕнче пулса вĕсем сунар пăшалне епле упранипе паллашрĕç. Магазинсенче пулса вĕсенчи хӳтĕлев системине тишкерчĕç, шкул ачисемпе тĕл пулса калаçу ирттерчĕç. Пĕтĕмпе çак кун милици ĕçченĕсем право йĕркине административлă майпа пăснă фактсемпе 8 протокол çырчĕç.

ЙĔРЕТ ПУЛĔ АМĂШĔН ЧУНĔ...

Ял тăрăхĕн пуçлăхĕ С.Н. Иванов палăртнă тăрăх ял тăрăхĕн администрацийĕнче учетра тăракан ăнаççăр çемьесем кунта 5. Шутласассăн 5 çемье нумай та мар пек. Анчах çав кашни çемьере ашшĕ-амăшĕ эрехпе иртĕхнине пула миçе ача нуша курать. Калăпăр, пĕр çемье пултăр, çавăнта пĕр ача пултăр. Ку та тем пысăкăш инкек. Пĕр ачан пуласлăхĕ вăл пурнăçа ăнланса илме ĕлкĕриччене хуçăлать. Хăйне çуратнă çывăх çынсен çăмăлттайлăхне пула унăн пĕтĕм пурнăçĕ урăхла килсе тухма пултарать. Çак ачашăн тем пысăкăш инкек ку. Тĕнче те хитре курăнмасть уншăн.

Çакна шута илсе ял тăрăхĕ çумĕнчи профилактика Канашĕпе çемьесемпе ĕçлекен комисси членĕсем тăтăш ăнаççăр çемьесенче пулнине, вĕсене ял тăрăхне чĕнтерсе калаçнине ырламалла кăна. Çакăн усси пуррине палăртрĕ Сергей Николаевич. Иртнĕ çул вырăнти профилактика Канашĕн 7 ларăвĕнче 11 административлă материал пăхса тухнă.

Профилактика кунĕнче учетра тăракан çав çемьесенче пулнă чух та лару-тăру ырă енне улшăнни палăрчĕ. Анчах та пур çемьере те мар çав. Тултан пăхсан çирĕп курăнакан çуртра инкек пытанать: ашшĕпе, асламăшĕпе тата вырăнпа выртакан аслашшĕпе пурăнакан хĕр ачашăн. Вăхăтра тӳлейменнипе çут çанталăк газĕпе ăшăтма май çук ĕнтĕ пӳрте. Газ пама чарнă. Шартлама сивĕре çак сивĕ пӳрте ăçтан чун турттăр-ха ачан. Эпир пынă чух та ашшĕ чĕлхе çавăрса калаçайми ӳсĕрччĕ. Пӳртре хăçан юлашки хут хĕр арăм алли пулни те палăрмасть. Асламăшĕ хĕр ача шкултан килнĕ çĕре пăттине пĕçерсе хунă-ха, анчах вăл та эрех черккине алла тытнăскер ĕçмесĕр лартайман курăнать сĕтел çине каялла. Самаях хĕрĕнкĕччĕ 60 урлă каçнă хĕр арăм. Миçе хут утиялпа витĕнсе çывăрмалла ачан çак сивĕ пӳртре çĕр каçма? Камăн ăшă сăмахĕ ăшăтĕ унăн чĕрине? Йывăр чире пула çамрăклах çĕре кĕнĕ амăшĕн чунĕ те макăрать пулĕ хăйĕн тăван тĕпренчĕкĕ çакăн пек нушаллă çитĕннине курса. Анчах мĕнпе пулăшайĕ вăл халь тин ачана? Пулăшма пултараканнисем вара... ытлашшиех васкамаççĕ çав утăма тума.

(Вĕçĕ 2 стр.).

Сивĕ хĕл хыçа юлать

Выльăх-чĕрлĕх патĕнче ĕçлекенсен пĕрлехи кунĕнчен

Нарăс уйăхĕн 22-мĕшĕнче районти ял хуçалăх производство кооперативĕсенчи обществăлла выльăх-чĕрлĕх пăхакансен пĕрлехи кунĕ иртрĕ. Район администрацийĕн ответлă специалисчĕсем çак кун кашни хуçалăхри фермăнах çитсе курма тăрăшрĕç. Ял хуçалăх пайĕн тĕп агрономĕпе А. Павловпа выльăхсен ăратлăхĕпе ĕçлекен зоотехникĕ И. Михайлова çак кун «Свобода» тата «Герой» хуçалăхсенчи сĕт фермисенче пулса курчĕç.

Иртнĕ çулхи çу кунĕсенчи шăрăх ял хуçалăхĕнче ĕçлекенсене паян та канăç памасть. Ялсенче пурăнакан тата килти хушма хуçалăха тытса пыракан уйрăм граждансемпе пĕрлех пĕрлешӳллĕ хуçалăхсем умĕнче те паян выльăх апачĕн çителĕксĕрлĕхĕ çивĕч тăрать. Çавна пулах производство та уксахлать. Муркаш енри ял хуçалăх производство кооперативĕсемпе пĕрлешӳллĕ хуçалăхсен ытти харпăрлăх формисем район администрацийĕн ял хуçалăх пайне талăксеренхи сăвăм пирки оперативлă тăратнă кăтартусемпе нарăс уйăхĕн 22-мĕшĕнче районти вăтам сăвăм пĕр ĕне пуçне кăçал пĕлтĕрхинчен пĕр килограмм сахалрах пулнă: 10,7 килограмм. Çав вăхăтрах вăл Е. Андреев яч. хис., Чапаев яч. хис., Чкалов яч. хис., «Передовик» хуçалăхсенче ӳснĕ: 0,7 килограмран пуçласа 5,3 килограмм таран.

– Хамăр тăрăшулăх çумне патшалăх пулăшăвне хушсан аталану çулне алăран вĕçертместпĕрех. Иртнĕ çу кунĕсенче тăрăшсах выльăх апачĕ янтăларăмăр. Çĕнĕлĕхсене алла илсе пĕлтĕр нумай сарайĕнче юсав ĕçĕсем ирттертĕмĕр. Нумаях пулмасть сĕт пахалăхĕшĕн тăрăшсах çĕнĕ сĕт линине хута ятăмăр. Çакă йăлтах хуçалăх ĕçченĕсен ĕç кăтартăвĕ. Куншăн эпир савăнатпăр, – терĕ ăратлă выльăх ĕрчетессипе специализациленекен «Свобода» ял хуçалăх производство кооперативĕ-заводăн ертӳçи В. Ананьев.

Кашмашри ĕне ферминче хĕле хатĕрленсе юсав ĕçĕсем ирттерни тата сĕт линине çĕнĕрен вырнаçтарнипе ĕçлени тӳрех курăнчĕ. Кунпа пĕрлех фермăра вăй хуракансен те ĕçлес туйăмĕ начар мар.

Ферма заведующийĕ Ю. Петровский сăмахĕнчен выльăхсене çăва кăларма апат çитмелле. Сумалли 147 пуç ĕне патĕнче паян пурĕ 4 доярка ĕçлет. Ĕçсем калкал пыччăр тесе хуçалăх хамăр республикăран та, Чул хула облаçĕпе Алтай крайĕнчен те утă, тырă, комбикорм нумай туяннă. Выльăхсене хĕл каçарассипе тата продуктивлăха тивĕçлĕ шайра тытассипе тĕллевлĕ ĕçлени Çатракассинчи ĕне ферминче те куç умĕнчен каймарĕ.

Кашмашсемпе Çатракассисем хăйсен ĕçĕ пынипе пĕрлех кӳршĕсен хуйхи-суйхине те пĕрле пайлаççĕ. Паян кунтан Ильич яч. хис., «Герой» хуçалăхсем улăм турттараççĕ.

– Кашмашсем пире улăм сутма килĕшни выльăх апачĕ шыраса инçе çула кăлармарĕ. Кунпа пĕрлех эпир утăна Владимир, Рязань облаçĕсемпе Тутарстан Республикинчен самай туянтăмăр, – терĕç «Герой» хуçалăхăн Çĕньял Шурчари сĕт фермине çитсен. «Ĕмĕчĕсем пур-ха, анчах вĕсене пурнăçа кĕртме ĕçлес пулать», – сăмах хушрĕç «Свобода» хуçалăха улăм преслама тухса кайма хатĕрленнĕ уй-хир бригадин ĕçченĕсем.

...Кашнийĕнех хăйĕн ыйтăвĕсем, ĕмĕчĕсем. Вĕсене вара пĕрле пулсан çеç татса пама май пуррине те хуçалăхсенче паян кашниех курса-пĕлсе тăрать.

А. БЕЛОВ.

Район администрацийĕнче

Тухăçлă ĕçшĕн

Нумай çул тухăçлă ĕçленĕшĕн, обществăлла ĕçре активлă пулнăшăн Мăн Сĕнтĕр ял тăрăхĕн администрацийĕ ыйтнипе Мăн Сĕнтĕр ял библиотекин халăха информаципе тивĕçтерекен пайĕн пуçлăхне **Светлана Георгиевна СОКОЛОВĂНА** район администрацийĕн Хисеп грамотипе наградăланă.

Граждансене йышăнаççĕ

Сирĕн ыйтусем пур пулсан

Район прокуратурин Муркаш ялĕнчи Мир урамĕнчи 6-мĕш çуртĕнче граждансене хăйсене интереслентерекен ыйтусемпе Раççей Федерацийĕн следстви комитечĕн Чăваш Республикинчи районсем хушшинчи следстви управленийĕн Етĕрнери районсем хушшинчи следстви пайĕн сотрудникĕсем йышăнассине йĕркеленĕ. Пай ертӳçи Е.Г. Виссаров кашни уйăхрах 4-мĕш ытлари кунсенче 10 сехетрен тытăнса 12 сехетчен, уйрăмах пĕлтерĕшлĕ ĕçсен следователĕ В.В. Долгов тунти кунсенче 9 сехетрен тытăнса 12 сехетчен йышăнаççĕ.

Кунсăр пуçне кашни уйăхăн 3-мĕш кĕçнерни кунĕнчех 10 сехетрен тытăнса 12 сехетчен граждансене Етĕрнери районсем хушшинчи следстви пайĕн çуртĕнче РФ следстви комитечĕн Чăваш Республикинчи следстви управленийĕн ертӳçи йышăнать.

Саламлатпăр

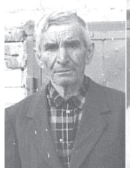

Хаклă мăшăра, юратнă аннене, çепĕç чунлă асаннене, хисеплĕ тăвана – Ятман ялĕнче пурăнакан **Алиса Ефремовна ПЕТРОВĂНА** 80 çул тултарнă ятпа чĕререн тухакан чи ăшă сăмахсемпе саламласа çĕр çинчи мĕн пур ырлăха сунатпăр. Аттепе – **Владимир Петрович ПЕТРОВПА** – иксĕр шăкăлшăкăл пурăнса бриллиант туй çулне çитрĕр. Пире 7 ачана пăхса ӳстерсе пурнăç çулĕ çине кăларнăшăн, ырă сăмахпа вĕрентсе пынăшăн, йывăрлăхра ăнланнăшăн, пулăшнăшăн, пурăнма вăй-хăват хушса пынăшăн сирĕн умăрта çĕре çити пуç таятпăр. Хисеплĕ аттепе анне! Татах нумай çул таса сывлăхпа пире савăнтарса пурăнма Турри пиллĕх патăр сире.

Пысăк салампа: хĕрĕсемпе кĕрĕвĕсем, ывăлĕсемпе кинĕсем, 16 мăнукĕ, 7 кĕçĕн мăнукĕ, Шетьмĕпуçĕнчи Михайловсем, тăванĕсем.

Хаклă та юратнă çыннăмăра – аттене, кукаçие – Хуракасси выççăлккинче пурăнакан **Виталий Владимирович КРЫЛОВА** 60 çулхи юбилей ячĕпе ăшшăн саламлатпăр. Аттемĕр! Юратнă çыннăмăр! Санăн ĕмĕрӳ вăрăм, сывлăху çирĕп пултăр, кĕрекӳ çăкăр-тăвартан ан татăлтăр. Пурнăç çулĕпе утма вăй-халу çăл куç пек тапса тăтăр. Эпир сана юман пек çирĕп сывлăх, сурпан пек вăрăм кун-çул сунатпăр. Пире савăнтарса пурăнма Турри сана нумай-нумай çул усратăр.

Пысăк салампа: хĕрĕсемпе кĕрӳшĕ, ывăлĕ, мăнукĕсем, тăхлачи.

Çырăнтару

Хаклă вулаканăм!

Райхаçата иккĕмĕш çур çултан илсе тăма çырăнтарас тапхăр малалла пырать. Çырăнтару хакĕ унчченхиех – 191 тенкĕ те 70 пус (ултă уйăха).

Хастар ентешсем

Муркашсен мăнаçлăхĕ

Февралĕн 24-мĕшĕнче Италире иртнĕ Европа чемпионачĕ ăнсăртран Муркаш ене те пырса тиврĕ. Пирĕн ентеше, Рыккакассинче çуралса ӳснĕ çамрăк та хастар Вячеслав Якимов биатлониста тата Н. Якушов спортсмена арçынсен эстафета командине кĕртме пĕр кун маларах йышăну тăваççĕ. Çак утăма тума вара тренерсене арçынсен командинчи икĕ биатлонист чирлесе ӳкни хистет.

Анчах та çамрăксем хăйсене шаннине тӳрре кăларма пултарнă. Николай Якушов хыççăн иккĕмĕш тапхăрта ăмăртса Вячеслав Акимов командăна мала кăларма пултарать. Тăваттăмĕш тапхăр хыççăн Раççейри арçынсен команди кĕмĕл призер пулса тăрать. Нумаях пулмасть Чехире иртнĕ юниорсен эстафета командине лекейменшĕн Акимовшăн ку çитĕнӳ – чи хаклă парне.

«Нимелле ĕçлессине те манмалла мар»

Сăмах – ял тăрăхĕн пуçлăхне

Вырăнти хăй тытăмлăх органĕсен суйлавĕ иртнĕренпе тăватă уйăх çитрĕ ĕнтĕ. Ултă ял тăрăхĕнчи суйлавçăсем ял тăрăхĕсен пуçлăхĕсем пулма унччен çак ĕçпе çыхăнман çынсене шаннăччĕ. Вĕсенчен пĕри – Юнкă ял тăрăхĕн пуçлăхĕ Валерий Витальевич ФОМИН. Унпа тĕл пулнă май çĕнĕ ĕçпе çыхăннă малтанхи пĕтĕмлетӳсене тума, малашлăхри ĕçсене епле курни пирки каласа пама ыйтрăм.

– Валерий Витальевич, тăватă уйăх пысăк тапхăрах мар тейĕпĕр. Çĕнĕ ĕçе хăнăхса кăна пыратăр. Апла пулин те малтанхи хăш-пĕр пĕтĕмлетӳсем тума, малашлăхри ĕçсене палăртма, ĕçре мĕнле принципсем çине таянмаллине уçăмлатма пултаратăрах пулĕ?

– Чăвашсем авалах çапла каланине пурте ас тăваççĕ пулĕ: пĕччен суран – типсех пырать, халăх сурать – кӳлĕ пулать. Питĕ тĕрĕс сăмахсем. Ял тăрăхĕн пуçлăхĕн кулленхи ĕçĕ-хĕлĕ те халăхпа пĕр чĕлхе тупма пĕлессипе, вĕсене пĕрлехи ĕçе явăçтарма пултарассипе, кулленхи ĕçре вĕсен интересĕсене малти вырăна кăларассипе тачă çыхăннă. Ку енĕпе вара манăн опыт тени çук теместĕп. Ял тăрăхĕн пуçлăхне суйланиччен 1989 çултанпа Юнкă шкулĕнче вăй хунă. 1995 çулта заочно майпа Чул хулари педагогика университетне вĕренсе пĕтернĕ. Шкулта технологи, черчени предмечĕсене вĕрентнĕ.

Сăмах май халĕ те манăн шкулта уроксем пур. Ял çыннисемшĕн эпĕ хама курман-илтмен çĕнĕ çын тесе шутламастăп. Учительте ĕçленĕ май вĕренекенсемпе кăна мар, вĕсен ашшĕ-амăшĕсемпе те тăтăшах хутшăнма, тĕрлĕрен ыйтусене пĕрле канашласа татса пама тивнĕ.

– Эсир мĕн каланине ăнланмалла. Çапах та çавна пĕлес килет. Пур чухне те ял çыннисемпе пĕр чĕлхе тупма пулать-и, пĕрлехи ĕç пĕлтерĕшне пурте ăнланаççĕ-и?

– Вăрттăнлăх мар, хальлĕхе çавна туса парăр, ку е вăл кирлĕ тесе кăна пакăлтатма хăнăхнисем те çук мар-ха. Вĕсене çавна каланă пулăттăм. Ĕлĕкхи пурнăç иртсе кайрĕ пулĕ. Çĕнĕлле шухăшлама, пурăнма хăнăхас пулать. Вырăнти ыйтусенчен ытларахăшне хамăрăнах, хамăрăн пĕрлехи вăйпах татса пама тивет. Çӳлтен пăрахса парасса кĕтсе лараймăпăр. Аякран килсе никам та нимĕн те туса парас çук. Телее, çак чăнлăха ăнланакансем пирĕн хушăра ытларах. Апла пулсан ыйтусене те малашне ăнăçлăрах татса пама майсем пуласси куç кĕрет.

– Пĕччен хулă хуçăлать теççĕ. Хăвăр умăрти пĕлтерĕшлĕ ыйтусене татса парассипе камсем çине ытларах шанăç хуратăр? Камсем сире кулленхи ĕçре пулăшса пыраççĕ-ха?

– Çук мар вĕсем. Депутатсенчен, старостăсенчен ытларахăшĕ хăйсене ял çыннисем шаннине тӳрре кăларассишĕн çине тăрать. Кунта чи малтанах Пĕрремĕш Май выççăлккин старостине Олег Аргандеева, Çармăçкассинчи депутата, çамрăксен канашĕн председательне Валентина Красновăна, Кăпасри депутата Людмила Кудряшовăна, Культура çурчĕн художество ертӳçине Меркурий Ягунова ырăпа асăннă пулăттăм. Кунпа пĕрлех район администрацийĕн йĕркелӳпе кадрсен, право енĕпе тивĕçтерессин тата вырăнти хăй тытăмлăх органĕсемпе ĕçлекен пайĕн пуçлăхĕ Лилия Тарасова, хуçалăхсем хушшинчи «Моргаушская» строительство организацийĕн генеральнăй директорĕ Владислав Семенов, шкул директорĕ Владимир Федоров, «ВаСем» чикĕллĕ яваплăхлă общество ертӳçи Валерий Кондратьев та вырăнти ыйтусене татса панин пĕлтерĕшне тĕрĕс ăнланаççĕ. Ял тăрăхĕ умĕнче тăракан задачăсене хăйсен мар, ют тесе шутламаççĕ. Тав сăмахĕ кăна калама пултаратăп вĕсем тĕлĕшпе.

– Валерий Витальевич, вырăнсенче ытларах чухне шыв ыйтăвĕ çивĕч тăни куç кĕрет. Сирĕн патра та ку енĕпе лару-тăру ытлашши улшăнса тăмасть пулĕ?

– Çаплах. Шыв пăрăхĕсем вуншар çул маларах хурса хăварнисем-çке. Чылай çĕрте вĕсем çĕрĕшсе шăтса пĕтнĕ ĕнтĕ. Пĕр çĕрте саплатăн – тепĕр çĕрте шăтса каять. Нимĕн тума та çук, шыв пăрăхĕсем çĕнĕрен хурассипе республика пулăшăвĕ килме тытăниччен çаплипех хальлĕхе саплашкаласа пурăнма тивет.

Акă тата Юнкăна пырса кĕнĕ çĕрте шыв башнин насусĕ çĕр айне пулнă, кăларма май çук. Проектсем çĕнĕрен хатĕрлесе çĕнĕ скважина чавасси, урăх вырăнта башня вырнаçтарасси вара питех те хакла кайса ларать. Апла пулсан киввинех юсаса йĕркене кĕртме тивет.

Кунсăр пуçне тата çăлсем чавассипе ытларах тимлемелле пулать. Çывăх вăхăтрах Коминтерн выççăлккинче çăл чавма палăртатпăр, Çармăçкассинче юсав ĕçĕсем туса ирттермелле. Юнкăпуçĕнче çăл валли тимĕр-бетон ункăсене кӳрсе килнĕ ĕнтĕ, ĕçе йĕркелемелле кăна.

Пĕвесем пирки те чарăнса тăнă пулăттăм. Чылай çĕрте вĕсем е татса кайнă, е юшкăнпа тулса ларнă. Майĕпен вĕсене те йĕркене кĕртес пулать.

– Çурхи кунсем çитсе килеççĕ. Юр ирĕлнĕ май вара çуллен тĕрлĕ çӳп-çап, ăпăр-тапăр çиеле тухать.

– Çакă та пĕлтерĕшлĕ ыйту. Тĕрĕссипе ку енĕпе татăклă улшăну пулмалла пек ĕнтĕ. Ивановка çывăхĕнче пĕлтĕр йăла каяшĕсен ятарлă полигонĕ хута кайрĕ. Муркашри пурăнмалли çурт-йĕрпе коммуналлă хуçалăх предприятийĕпе килĕшӳ туса каяша унта турттарассине йĕркеленĕ. Хальлĕхе çакăнпа çыхăннă тăкаксене те хамăр администраци шучĕпе саплаштарнă. Апла пулин те çӳп-çапа ăçта килчĕ унта кайса тăкакансем çук мар. Вĕсемшĕн пулсан хăйĕн кил таврашĕ таса пултăр, ытти харама тенĕ пек. Тĕрĕссипе тавралăхĕ хамăршăнах вĕт-ха. Çапла вара иртнĕ çул Муркашри пурăнмалли çурт-йĕрпе коммуналлă хуçалăх предприятийĕнчен КамАЗ автомашинăпа экскаватор чĕнсе илсе Пĕрремĕш Май выççăлкки тата Кăпас ялĕсем çывăхĕнчи санкциленмен икĕ свалкăри каяша тиесе тухрăмăр. Малашне кун пек йĕркесĕрлĕх ан пултăр тесе ытларах çине тăма тивет.

– Ыйтусен ыйтăвĕ вăл – бюджет хĕсĕкки, яланах укçа-тенкĕ çитменни. Ку йывăрлăхран тухмалли çул-йĕре мĕнре куратăр?

– Чи малтанах çĕр, пурлăх налукĕсене пухассине 100 процентчĕпех пурнăçлас пулать. Хушма укçа-тенкĕ илмелли майсене те шырамалла. Акă пирĕн патра аптека, суту-илӳ киоскĕ, кредит кооперативĕ пӳлĕмсем арендăна илнĕ. Ку та хушма укçа-тенкĕ çăл куçĕ пулса тăрать. Тӳлевлĕ тĕрлĕ мероприятисем ирттерессине те практикăламалла. Çапах та чи пĕрремĕшĕ вăл – вырăнти производствăна аталантарасси. Акă Сергей Григорьев «Фаворит» чикĕллĕ яваплăхлă общество йĕркелерĕ. Халĕ вăл арендăна илнĕ фермăра хурсем, кăвакалсем, индокăвакалсем, чăх-чĕп ĕрчетет. Çывăхрах пĕве пĕвелеттересшĕн. Вăт çавăн пек çынсем ытларах пулсан тем пекехчĕ.

Юлашкинчен татах тепĕр саманта та палăртса хăварнă пулăттăм. Хамăрăн авалхи несĕлсен пурнăç мелĕсене те манма юрамасть. Ун чухне халăхпа пурнăçламалли пысăк ĕçсене ытларах чухне укçалла мар, ниме шучĕпе тӳлевсĕр тунă. Мĕншĕн тесен ăнланнă: çакă вăл такам валли мар, хăйсемшĕнех. Пирĕн те çакна ăнланма вăхăт.

В. ШАПОШНИКОВ калаçнă.

Ял тăрăхĕсенче профилактика кунĕ пырать

Вăхăтра ăнланнине мĕн çиттĕр?

(Вĕçĕ. Пуçл. 1 стр.).

Хамăрах, çитĕннисемех, пăсатпăр пулĕ çав ачасене. Вăхăтра тимлĕх уйăраймасăр, вĕсен кăмăлне курма тăрăшмасăр, вĕсем валли вăхăт тупаймасăр, хамăр интерессене маларах хурса. Паян шкула час-час сиктерекен арçын ача та тĕл пулура малараххри çулсенче хăйне тăван мар ашшĕ вăхăт-вăхăт кӳрентернине асăнчĕ. Çав йывăр алăсенчен хăраса килтен тухса тарнă вăхăтсем ача характерĕнче те хăйĕн йĕрне хăвармасăр иртмеççĕ пулĕ çав. Чунра шалта ача хăйне ытти тантăшĕсенчен уйрăмрах туйма пуçлать. Ку вара вĕсен хутшăнăвĕсенче те шăйрăксем кăларса тăрать. Класс ертӳçи çак проблемăна вăхăтра асăрхаса тивĕçлĕ утăмсем туни кирлĕ кунта. Ку енĕпе Йӳçкасси шкулĕнче калаçусем ирттереççĕ-ха. Анчах та вăхăтран вăхăта ачасем пĕри тепринчен «кулма» хăтланни – кашни шкултах, кашни класрах кирек хăш вăхăтра сиксе тухма пултаракан пысăк калăпăшлă ыйту. Çавăнпа та класс ертӳçисемпе социаллă педагогсен ачасем патне татах та çывăхарах пулмалли çинчен калать ку.

ЫРРИ ТЕ, УСАЛЛИ ТЕ АСЛИСЕНЧЕНЕХ ПУÇЛАНАТЬ...

Анчах та проблема шкултан мар, килтенех пуçланать. Ачана çемьере тĕрĕс воспитани парса ӳстереççĕ пулсан, ăна, ун шухăшне хисеплеççĕ пулсан, вăл хăйне çирĕп туять, хăйĕн «хакне» пĕлет. Хăйне ыттисене кӳрентерме памасть. Аслисен усал тĕслĕхĕ вара хăçан та пулин ывăлхĕрĕсен пурнăçĕнче хăйĕн «сассине» пама пултарнине профилактика кунне пĕтĕмлетнĕ вăхăтра халăхпа сӳтсе явнă 5 ача ашшĕ те шутламасть пулмалла.

– Эп ачасене халиччен те пӳрнепе те тĕкĕнмен, – куç мăчлаттармасăр суять арçын.

Утан намăс-симĕсе пĕлмесĕр çапла лаплаттарса хурать:

– Арăма вара «тустаркалап», ытти çемьесенчи пекех.

Милици ĕçченĕсемпе уйрăммăн калаçнă хыççăн шухăшĕсем улшăнаççĕ пулсан кăна ку арçыннăн.

Çул-йĕр правилисене пăснă пĕр çамрăкпа арçын хăйсен йăнăшне ăнланнă пек туйăнчĕ. Çул çине автомашинăпа ӳсĕрле тухиччен е урăллах пысăк хăвăртлăхпа катаччи чупнă чух çакна манса каяс марччĕ: сирĕн айăпа пула этем пурнăçĕ татăлма е çын сусăрăнма пултарать. Инкек тени вара кирек хăш вăхăтра та кирек кама та пырса çапма пултарать. Çавăнпа та çынна усал тăвиччен çав инкек тӳсекен вырăнне шухăшра хамăра лартса пăхмалла мар-ши? Кун пек чухне çул çинче çил пек хăвалас шухăш тен сирĕлĕ.

Пуçĕпех «пĕтмен» çын пĕрре «пиçсе» кайнă хыççăн тĕрĕс пĕтĕмлетӳ тума кирлех. Профилактика кунне пĕтĕмлетнĕ вăхăтра малтан судпа айăпланнă икĕ арçынна та пăхса тухрĕç. Хăйсем каланă тăрăх та, ял çыннисен шухăшĕсенчен те вĕсем ырă енне улшăнни палăрать.

Сăмахăма вара профилактика кунне пĕтĕмлетсе каланă шухăшсемпе вĕçлес килет. Пурнăçри йĕркесĕрлĕхсемпе çырлахса лармалла мар пирĕн. Хамăрăн пурнăç йĕркеллĕ пултăр, хамăр ачасен пуласлăхĕ уçăмлă пултăр тесе хамăртан килнине йăлтах тумалла. Йӳçкасси ял тăрăхĕнчи эрех ĕçекен ашшĕ-амăшĕсем те, ытти çĕрте пурăнакансем те çакна вăхăтра ăнланса илсен тем пекехчĕ. **Л. ПАВЛОВА.**

Шухăшсем тата фактсем

(Хресчен реформи пуçланнăранпа 150 çул çитнĕ май)

Истори страницисем

(Вĕçĕ. Пуçл. иртнĕ номерте).

Сăмах май, «хресчен» сăмах «христианин», «крещеный», «новокрещен» сăмахсенчен пулса кайни паллă ĕнтĕ. Çĕр ĕçченĕн çулталăк тăршшĕпех çут çанталăк пулăмĕсене шута илсе, унăн паллисене асăрхаса тата асра тытса ĕçлемелле пулнă. Халĕ те çаплах. Ку ĕçре хресчене христианство тĕнĕн календарĕ те пулăшса пынă. Сăмахран, çурхи Якури уявĕччен (майăн 6-мĕшĕ) улăхсем таптанасран выльăх-чĕрлĕхе кĕтĕве кăларма юраман, Пукравччен (октябрĕн 14-мĕшĕ) пĕтĕм тыр-пула, пахча çимĕçе пухса кĕртмелле пулнă т. ыт. те.

Чăвашсен, ытти халăхсенни пекех, христианствăпа çыхăнман çĕр ĕç уявĕсемпе традицийĕсем те пур. Анлăрах сарăлнисенчен пĕри – Акатуй. Ăна çурхи уйхир ĕçĕсене вĕçленĕ хыççăн ирттереççĕ.

Атеизм науки хуçаланнă вăхăтра та («большевикла хăвăртлăхпа» колхозсем йĕркеленĕ тапхăрта, Аслă Отечественнăй вăрçă тата ун хыççăнхи çулсенче) çĕр ĕçченĕ хресчен пулма пăрахман. Çут çанталăка пăхăнса пурăнмалла пулнă май, çĕршер çул пухăнса пынă ырă та усăллă йăлайĕркене тытса пынă, çав шутра христианство йăлийĕркине те.

Çакна çирĕплетекен пĕр тĕслĕх илсе кăтартас килет. Муркашсен паллă колхоз председателĕпе Е.А. Андреевпа пĕрле ĕçленĕ çынсенчен Евтихий Андреевич мĕнле те пулин пысăк ĕçе пуçличчен яланах хĕвел тухăçнелле тăрса сăхă сăхни çинчен пĕрре кăна мар илтме тӳр килнĕ. Пĕр шутласан, Евтихий Андреевич коммунист, наука хушнă пек ĕçлессине тĕп вырăна хураканскер, çапла хăтланнине курнăçланни теме те пăхĕ хăшĕпĕри. Анчах та кунта этем психологийĕпе, унăн воспитанийĕпе çыхăннă самантсем пĕрремĕш вырăнта тăраççĕ тесен йăнăш пулмасть пулĕ. Çакна тĕрĕс пуçланă ĕç ăнăçлă пуласса шанса, ăна чун-чĕререн ĕненсе, парăнса, юратса, пĕлсе ĕçлекен çыннăн палли теме те юрать. Евтихий Андреевич ертсе пынă хуçалăхăн вара ăнăçусем пулман мар. Аслăрах ăрурисем вĕсене ас тăваççĕ, ырăпа аса илеççĕ.

Глобализаци, урбанизаци, модернизаци процесĕсем тĕнче шайĕнче тахçанах пуçланнă, шав малалла пыраççĕ. Вĕсенчен экологи, тĕрлĕрен чир-чĕр, апатçимĕç çитменнин, терроризм тата ытти проблемăсем юлмаççĕ, хыççăн хăвалаççĕ. Аграрлă Чăваш Республикинче те паянхи кун халăхăн 60 процентĕ хуласенче пурăнать. Тĕнчере цивилизаци тĕлĕшĕнчен малта пыракан çĕр-шывсен стандарчĕсене пăхсан, патшалăха ял хуçалăх апатçимĕçĕпе тивĕçтерме çĕршыври халăхăн 10–12 процентĕ ял хуçалăхĕнче ĕçлени те çителĕклĕ иккен. Анчах та вĕсен чи интенсивлă технологипе, техникăпа усă курса ĕçлемелле, чи пахалăхлă вăрлăхсемпе усă курмалла, ĕçсене чăнах пĕлсе чуна парса пурнăçламалла. Урăхла çул çук тесе палăртаççĕ наука çыннисемпе ытти специалистсем. Паллах, кун пек ĕçлекен çĕр ĕçченĕн пурнăç пахалăх шайĕ те тĕнче стандарчĕсен шайĕнчен кая пулмалла мар.

Çĕр-шыва шăпах çак çул çине кăларас текенсем Раççей шайĕнче те, республикăпа район шайĕсенче те, пĕрре пăхсан, сахал мар: ял хуçалăхĕ енĕпе ĕçлекен министерствăсемпе ведомствăсем, саккунсем йышăнакан органсен ятарлă комиссийĕсем, Раççей ял хуçалăх банкĕ, ял хуçалăх академийĕсемпе университечĕсем, техникумсем, ятарлă тĕпчев институчĕсем... «Хресчен сасси», «Сельская жизнь» хаçатсене, «Сельская новь» журнала тата ытти ятарлă хаçат-журнала та, радиопа телевидени передачисене те çав шутах кĕртмелле. Информацие алла илме кăна ан ӳркен, çав шутра Интернетпа усă курса та.

Çĕр-шывăн влаçра тăракан политика партийĕсем те аграри ыйтăвĕсемпе чылай чухне пĕр шухăшлă. Сăмахран, ял хуçалăхне аталантармалли программăнах илер. Колхоз-совхозсем арканма пуçланă хыççăн тепĕр хут «ирĕке тухнă» хресчене ытлашши никам та васкатмасть паян. Фермер хуçалăхĕ уçатăн-и эсĕ, килти хушма хуçалăх ĕçĕпе пурăнатăн-и е урăх çул суйласа илетĕн – чару çук. Акă пай çĕрĕсене харпăрлăха илмелли вăхăта та патшалăх каллех тăсса панă. Ку хутĕнче 2012 çулхи июльччен. Ĕç-пуç мĕнпе вĕçленет-ха тесе «кĕтсе тăмалли» позицие йышăннисем те çук мар.

Ĕçлес текен мелсем шырать, юлхав-кахал сăлтав шырать. Çакăн йышши халăх каларăшĕсемпе хăй ĕçĕнче пĕрмаях усă куратчĕ районти темиçе хуçалăха нумай çул хушши ертсе пынă паллă председатель Александр Михайлович Михайлов. Кун пек каларăшсем паянхи кун та хăйсен пĕлтерĕшне çухатман. Выртан чул айне шыв юхмасть тенине те манса каймалла мар. Кая юлсан каю шăтать тени те тĕрĕсех.

Нумай специалист фермерсемпе хушма хуçалăхсен ертӳçисен пирĕн тăрăхра коопераци çулĕпе кайсан меллĕрех пулмаллине çирĕплетет. Анчах та хальлĕхе лавĕ вырăнтан тапранасшăн мар-ха. Чылайăшне «ирĕклĕхпе никама пăхăнманлăх» туйăмĕсем (тен мăн кăмăллăхпа çынна шанманлăх та) чăрмантараççĕ ахăртнех. Нуша кулач çитерни çинчен манса каяс марччĕ. Нуша килсен кăна тытăнсан кая юлмăпăр-и? Хамăр çĕрсем çинче хамăрăнах, Иван Яковлевич Яковлев Халалĕнче каланă пек, «лăпкă та мирлĕ ĕçпе» пĕр-пĕрне пулăшса пурăнасчĕ.

В. ФЕДОРОВ.

Муркаш ялĕ.

Кил тата хушма хуçалӑх

Кашни ӳсӗм никӗсӗнче – пӗрлехи ӗç

Ялти телейлӗ çемье

Журналист тивӗçне пурнӑçланӑ май тӗрлӗ хуçалӑхсенче, коллективсенче пулса тӗрлӗ çынсемпе тӗл пулма тивет. Анчах вӗсенчен ытларахӑшӗ чунӗре ӗçе парӑнни, хӑйсен тӑрӑшулӑхӗпе Муркаш ене малалла уттарни, ыттисене çӗнӗлӗхсем кӑтартса вӑй çитнӗ чухлӗ пулӑшса пыни кашнинчех пирӗн районта ӗçчен те мал туртӑмлӑ çынсем нумай пулнине çирӗплетет. Черетлӗ тӗл пулу та маларах каланине çирӗплетрӗ кӑна.

...Йӳçкасси ял тӑрӑхӗнчи Вӑрманкассинче пурӑнакан Эльвирӑпа Анатолий Кирилловсен килти хушма хуçалӑхне хӗвел ансан çитрӗмӗр.

– Ытла кӗтмен хӑнасем пултӑр эсир. Ӗне суса, вӑкӑрсемпе тынашкасене, сурӑхсене утӑ антарса парса, кроликсене пӑхса вӑхӑт чылай пулса кайрӗ. Тӗрӗссипе ватӑсемпе инвалидсен Йӳçкассинчи интернат-çуртӗнчен ӗçлесе таврӑннӑ хыççӑн килти хушма хуçалӑхри выльӑхчӗрлӗхпе пӗр-ик сехет ӗçлесен чун канса каять. Эсир килессе пӗлнӗ пулсан кӑшт маларах пуçтараттӑмччӗ, – терӗ сӗт витрине пӳртелле йӑтса кӗрсе кайнӑ май кил хуçи арӑмӗ.

Анатолий Константинович вара вӑхӑта сая ямасӑр хӑйӗн хуçалӑхӗпе паллаштарчӗ. 48-мӗш çулпа пыракан арçын 5 ачаллӑ çемьере иккӗмӗш ывӑл пулнӑ. Çавӑнпа та ӗмӗртен пыракан йӑлапа шӑллӗсене çул парса пичӗшӗн уйрӑлса тухма тивнӗ. Ачаранах ӗçе хӑнӑхса ӳснӗ каччӑ çамрӑклах ВДПОра кӑмакаçӑ-контролер пулса ӗçлет. «Çамрӑклӑхра ялсенче сахал мар кӑмака тунӑран хама эпӗ кӑмакаçӑ тесе çирӗплетме пултаратӑп», – терӗ кил хуçи ӑшшӑн йӑл кулса пӳрт çумӗнчи верандӑна ертсе кӗнӗ май. Кунта вара 1995 çултанпа уйрӑм предприниматель пулса аш-какайпа ӗçлекен пӗлӗшӗмӗн тепӗр хресченлӗх палли куç умне пулчӗ. Анатолий çӗр улми вӑрлӑхне упрассине çӗнӗ шая çӗкленӗ.

– Вӑрлӑха кура – тухӑçӗ. Çакна шута илсе верандӑра урайсене ӑшӑ тытмалла турӑм. Çапла вара пӳлӗме пыракан ӑшӑ сывлӑш температурине управ виçинчен ирттерсе ямасть. Ӑна пӑхса тӑма градусник та куç умӗнчех. Тӑтӑшах пӑхса тӑнӑран сывлӑш температурине хӑпартса ямастӑп. Вӑрлӑх лайӑх упранать, – мухтанмасӑр калаçать хресчен чунлӑ арçын.

Хресчен чунлӑ терӗм те, çакна валли сӑлтавӗ те пур. Кирилловсем 3 çул ӗнтӗ килти хушма хуçалӑхра çӗр улмие икӗ хутчен лартса ӳстерме мехел çитерсе пыраççӗ. Кунта ӗç тӑрӑшулӑхӗпе çӗр ӗçне юратни юнашар тӑраççӗ. Анатолий Константинович васкамасӑр каласа панинчен çакӑ паллӑ пулчӗ. Вӗсем малтанах ял çыннисемпе пӗрле ир пулакан çӗр улми лартаççӗ. Утӑ уйӑхӗн пуçламӑшӗнче ӑна кӑларса сутнӑ хыççӑн кая юлса пулакан çӗр улми пахчара вырӑн йышӑнать. Вӑл вара авӑн уйӑхӗ вӗçлениччен е – çанталӑк условийӗсене кура – юпа уйӑхӗн малтанхи кунӗсемччен ӳсет.

– Иккӗмӗш хут лартас умӗн çӗр улмине хӗвел çинче аван кӑна яровизацилетпӗр. Лартиччен çуллен «Престиж» препаратпа имçамлатпӑр. Çапла туни колорадо нӑрринчен те, çӗр улми чирӗсенчен те сыхланма пулӑшни иртнӗ çулсенче аванах курӑнчӗ, – ӑнлантарать хӑй юлашки çулсенче аш-какай сутассипе ӗçленӗ май выльӑхсене пусма ятарлӑ цех та йӗркеленине кӑтартса иртнӗ май.

Вӑрлӑх вӑрлӑхпа та, анчах паянхи хресчен пурнӑçӗнче пурӑнакан çемье çӗр пулӑхлӑхӗ пирки те нихӑçан та манмасть.

– Тухӑç пулӑхлӑ çӗр çинче ӗçленинчен те нумай килет. Çавна шута илсе мӑшӑрӑмпа иксӗмӗр тата ачасем пулӑшнипе çӗр пулӑхлӑхне ӳстерме пахчана çуллен тислӗк нумай кӑларатпӑр. Кун пирки каласа пар-ха тата, – калаçӑва хутшӑнчӗ мӑшӑрӗн сӑмахне малалла тӑсса 3 ача амӑшӗ Эльвира Леонидовна.

Кирилловсем тислӗке ытларах кӗркунне тӑкаççӗ-мӗн. Пахчана кӑларсанах типсе кайиччен ӑна сухаласа та пӑрахаççӗ. Малтанхи çулсенче çуркунне çӗр улми анине культивацилени пулсан кил хуçи иртнӗ çул фреза туяннӑ. Унпа ӗçлеме вара хуçалӑхра хӑйсен харпӑрлӑхӗнче Т-30 трактор пур.

Хресчен чунлӑ çемьен пахчара та хӑйӗн йӗрки. Анкарти çурçӗрелле тухнӑран пахча çимӗçе сивӗ çилсенчен хӳтӗлеме тесе йӑранлӑ вырӑнсене 18 улмуççи хуплать. «Сорчӗсем тӗрлӗрен. Нихӑш çул та пан улмисӗрех ларни пулмасть. Мӑшӑрӑм кӗркунне пан улми сокӗ те самай хатӗрлет, компот та нумай вӗрететпӗр. Хамӑр ӳстернӗ пан улмипех Çӗнӗ çул кӗтсе илетпӗр», – терӗ сӑмахӑмӑр пахча çине çитсе кайсан Анатолий Константинович çӗр улми сорчӗсем пиркиех мухтанма кирлӗ маррине палӑртса.

Анатолий БЕЛОВ.

Сӑн ӳкерчӗкре: А. Кириллов çӗр улми вӑрлӑхӗ упраннипе интересленсех тӑрать. Унӑн пахалӑхӗ хальлӗхе ӑна тивӗçтерет.

Автор сӑн ӳкерчӗкӗ.

Сыснасен африка чуми

Выльӑх тухтӑрӗпе калаçатпӑр

Кӑçалхи нарӑс уйӑхӗччен Раççейре африка чумипе палӑрнӑ 34 пункта регистрациленӗччӗ пулсан икӗ эрне каялла çак хӑрушӑ чире Чул хула облаçӗнчи Дзержинск хули çывӑхӗнче те тупса палӑртни хӑрушлӑх сумрах çӳренине систерет. Çӗр-шывра çак чир тӗлӗшпе çивӗч лару-тӑру виççӗмӗш çул пырать. Сыснасен африка чумине кӳршӗллӗ Чул хула облаçӗнче те тупса палӑртни çак чирӗн сарӑлас хӑрушлӑхӗ уйрӑмах пысӑк пулни пирки калать. Апла пулсан унран асӑрханасси тата сыхланасси ял хуçалӑх производство кооперативӗсемпе хресчен (фермер) хуçалӑхӗсенче те, килти хушма хуçалӑхсенче те малти вырӑнта пулмалла.

Сыснасен африка чуми – килте усракан тата хир сыснисене кирек хӑш ӳсӗмре пурне те ерме пултаракан чир. Унпа чирленӗ выльӑхсен ытларах пайӗ вилет. Сыснасен африка чуми уйрӑмах хӑрушӑ чирсен шутне кӗрет. Çак чир çулталанӑкӑн кирек хӑш вӑхӑтӗнче те пуçланма пултарать.

Чир пуçаруçисем – чирлӗ е чирлесе ирттернӗ сыснасем. Вирус илсе çӳресси çак чӗр чунсен 2 çул е ытларах та тӑсӑлать. Хир сыснисем çак вирусӑн тӗп резервуарӗсем пулса тӑраççӗ. Чирлӗ сыснан организмӗнчен чир вирусӗ юнпа, каяшпа, шӑкпа, сӑмсари йӑлмакапа, сӗлекепе тухать. Инфекци çавӑн пекех хир сыснисем çӳренӗ улӑх-çаранта та, вӑрманта та, сыснасене турттарнӑ транспортпа та ерме пултарать. Организма лексен çак вирус унта нумай çул упранма пултарать. Каларӑм ӗнтӗ, ку чирпе чирленисен ытларах пайӗ вилет.

Тулашран пӑхсан сыснасен африка чумине классикӑлла чумаран уйӑрма йывӑр. Чирӗн инкубаци тапхӑрӗ 2 кунран пуçласа 15 талӑка çитеймет. Чир хӑвӑрт та, ерипен те аталанать. Ытларах чух 7 талӑк чирленӗ сысна вилет. Чир ӳт температури 40,5-42 градуса çити ӳснинчен пуçланать. Çакӑнпа пӗрлех выльӑхӑн кансӗрлӗхӗ ӳсет, вӑл ытларах выртать, апат çиместе наянланнӑн çиет. Хыççӑн унӑн утти вӑйсӑрланать, сывлав кӗскелет, ӳслӗк тухать. Ӳт тӗллӗнтӗллӗн кӑвакарать, вар-хырӑм ӗçӗ пӑсӑлать, сӑмсаран юн каймa пуçлать. Кунта классикӑлла чумана хирӗç профилактика ӗçӗсем пуррине палӑртса хӑвармалла. Хуçалӑхсен харпӑрлӑх формисене пӑхмасӑрах (килти хушма хуçалӑхра та) ветеринарсем сыснасене профилактика прививкисем тӑваççӗ. Çак ӗçе пӗтӗм калӑпӑшпа ирттерес тӗллевпе паян районта сыснасене биркӑласси пырать. Ял çыннисем çакна тӗрӗс ӑнланасса шанатӑп.

Сыснасен африка чумине хуçалӑхсене кӗрессинчен асӑрханасси тата чир профилактики – паян пирӗн умра тӑракан тӗп задачӑсенчен пӗри. Çак ӗçри пӗрремӗш тӗллев – чир вирусне сысна ӗрчетекен хуçалӑхсене сыснасен африка чумипе чирлӗ е ку тӗлӗшпе сывах мар регионсенчен кӳрсе килессинчен хӑтӑлассси. Çак тӗллевпе сысна ӗрчетекен фермӑсенче ветеринарипе санитари правилисене çирӗп пӑхӑнмалла. Кунта выльӑхсене реализацилесси-туянасси, вӗсене пӑхасси те кӗрет.

Сыснасен африка чумипе профилактика ӗçӗсене çирӗп пурнӑçлассине ку чиртен ятарлӑ профилактика хатӗрӗсем çукки тата чир кӳме пултаракан тӑкаксем пысӑк пулни ыйтаççӗ. Тӑкаксем тенӗрен. Çак чире тупса палӑртнӑ вырӑнта сыснасене юнне кӑлармасӑр вӗлереççӗ. Вилнӗ сыснасене тата тислӗке, апат юлашкисене, хӑма урайсене, кормушкӑсене, пӳлӗмсем хушшинчи картасене сӳтсе çунтарса яраççӗ.

Хыççӑн выльӑхсен пӳлӗмӗсене, вӗсене тытнӑ итти вырӑнсене виçӗ хутчен дезинфекци тӑваççӗ: пӗррремӗшне – выльӑхсене пӗтерсенех; иккӗмӗшне – йывӑç урайсемпе пӳлӗмсем хушшинчи картасене, кормушкӑсене, тасату ӗçӗ хыççӑнхи ытти хатӗрсене сӳтнӗ хыççӑн; виççӗмӗшне – карантина хупас умӗн.

Эпир паян асӑннӑ хӑрушӑ чир пирӗн патӑмӑра килсе ан кӗтӗр тесен малараx каланинчен кашни хуçалӑхрах тивӗçлӗ пӗтӗмлетӳ тумалла. Ӑна пурнӑçласан çеç эпир хамӑр район территорийӗнчи вуншар пин сысна пуçне сыхласа хӑварма тата экономика тӗрекне упрама пултарӑпӑр.

Г. КИРИЛЛОВА,
выльӑх чирӗсемпе кӗрешекен районти станцин эпизоотолог-ветврачӗ.

Эсир пӗлетӗр-и?

Хӗлле килти выльӑх апат нумай çинӗрен ӑна шыв та чылай кирлӗ. Вӗсене сивӗ шывпа шӑваракан тӗрӗс мар тӑвать. Мӗншӗн тесен ӗçнӗ шыва кӗлетке температури таран ӑшӑтма выльӑха сахал мар энерги кирлӗ. Çак сӑлтава пулах вӗсем шӑнса пӑсӑлма, пӑрусем пӑрахма пултараççӗ.

Сӑнаса пӑхма сӗнетпӗр

Умра – пуш уйӑхӗ

Пуш уйӑхӗ ултавлӑ: пӗрре макӑрать, тепре ахӑлтатса кулать. Хӗл çуркуннене хӑрата-хӑратах ирӗлет. Юр вӑхӑтсӑр, ир ирӗлме тытӑнсан – вӑраха тӑсӑлса пӗтет. Пуш уйӑхӗнче шыв пӑртан, юр çӗр çумӗнчен уйрӑлаççӗ. Сивӗ çуркунне пулсан çулла пӑр çапма пултарать. Пуш уйӑхӗнче ура айӗнчи юр чӗриклетсен те шартлама сивӗпе хӑратаймасть. Пуш уйӑхӗнче хӗл юлашки шӑлне хуçать, хутран-ситрен сивӗпе те мухтанать. Юр хӑвӑрт ирӗлсен – çулла йӗпе-сапа пуласса систерет. Пуш уйӑхӗнче хӗл тем тери çиллесленсен те çуркунне пӑхӑнать. Ир килекен çуркунне вӑраха тӑсӑлать: пӗрре ӑшӑтса ярать, тепре сивӗтсе лартать. Пуш уйӑхӗ вӑхӑтсӑр çурхи кӗвве пуçласан ӑшӑ кунсем пуласси шанчӑксӑр. Çуркуннехи юр пичӗ кӑштӑркка пулсан тыр-пул тухӑçлӑхне кӗт, тикӗс, яка пулсан – тыр-пул начар тухать. Енчен те тумла пӑрӗ варринче сывлӑш хӑвӑлӗсем çук пулсан тыр-пул тулли тӗшӗллӗ пулать, çапса илсен сулмаклӑ тухать. Çырмари е кӳлӗри пӑр çине шыв тухсан часах ӑшӑ кунсем пуçланаççӗ. Тумла пӑрӗсем вӑрӑм пулсан çур вӑраха каять. Хӗрлӗ хӑва папакӗ мамӑклансан çур хӗле çӗнтерет, çул пӑсӑлать, çырмари шыв пӑртан тасалать. Çумӑр умӗн е çанталӑк ӑшӑтасса тӳпе сенкерленет. Хурӑн шывӗ вӑйлӑ юхма тытӑнсан сӑлпӑранлӑ кунсем пуçланаççӗ.

Мулкачсем вӑраххӑн йӑптӑх тӑксан çур вӑраххӑн тата сивӗ килет, вӗсем йӑптӑх тӑкма тытӑнмасӑр хаяр сивӗсем пӗтмеççӗ. Çуркунне юр кӑткӑ тӗмӗсен çурçӗр енчен ирӗлсен çу ӑшӑ тата вӑрӑм пулать, кӑнтӑр енчен ирӗлсен – сивӗ те кӗске. Пуш уйӑхӗнче чӑх-чӗп шыв лупашкинчен тӑраничченех шыв ӗçме пултарать. Сӑрт çамкине курак çитсен кил картине çур кӗрет. Тӑрнасем кӑрлинк-кӑрлинк кӑшкӑрса ӑшӑ çывхарнине систерççӗ. Вӗсем ир вӗçсе килсен çур та иртерех пулать. Кураксем килсен уйӑхран юр кайса пӗтет. Вӗсем килсенех йӑва çине ларсан ӑшӑ çур пӗр харӑс хӑвӑрт пулса иртет. Çурхи ӑшӑ кунсем умӗн кӑсӑя хавасланӑ янкӑс сасӑпа юрлать. Ӑсансем çур пуçламӑшӗнчех туйлашма тытӑнсан сивӗ кунсем вӑраха тӑсӑлаççӗ. Хурт-хӑмӑр ир вӗçсен лайӑх çуркунне пулать.

Пахчаçӑн уйӑх календарӗ

Çурхи хӗвел ӑшшинче

Çуркунне чӳречерен шаккать. Чӳрече умӗнчи ещӗксенче вӑхӑтра акнӑ культурӑсен пӗрремӗш калчисем чуна ӑшӑ параççӗ, çӗнӗ тӗллевсем çуратаççӗ. Тӑван тавралӑха сӑнакансемпе пахчаçӑсем çут çанталӑк улшӑнӑвӗн кашни утӑмнех асӑрхаса тӑраççӗ. Пахчари ӗçсене çав улшӑнусенчен юлмасӑр туса пырасси – вӗсен тӗллевӗ. Пахча çимӗç культурисене калчалӑх акасси малалла пырать. Пахчаçӑсем астра, пӗр çул ӳсекен георгинсем, настурцисемпе бархатцысем, петунисем калчалӑх акма пуçларӗç. Улмуççисен вуллисем патӗнче юр тытса хӑварас тӗллевпе пахчаçӑсем паян юр çине йывӑç кӗрпи сапаççӗ. Çанталӑк ӑшӑтнӑ май улмуççисемпе çырла тӗммисен ытлашши туратtисене касасси кун йӗркине тухать. Халӑхра çапла сӑнанисем пур: «пуш уйӑхӗн пуçламӑшӗ ӑшӑ килсен çуркунне тӑсӑлса каять», «мартра шыв çук-тӑк – апрельте курӑк пулмасть» т. ыт. те.

Малалла вулакансене пахчаçӑн пуш уйӑхӗнчи ӗç календарӗпе паллаштаратпӑр.

Пуш уйӑхӗн 1–3-мӗшӗсем. Акма-лартма, пӳлӗмри ӳсен-тӑрана шӑварма питӗ мелсӗр вӑхӑт. Унччен акнӑ калчана сайралатмалла, георгинсемпе гладиолуссен паранкисене пӑхмалла. Кирлӗ вӑрлӑха тата минераллӑ удобренисене çителӗклӗ туянмалла.

Пуш уйӑхӗн 3–5-мӗшӗсем. Çӗнӗ уйӑх пулать. Çак вӑхӑтра нимӗн те акма-лартма, йывӑç туратtисене иртме, пӳлӗмри ӳсен-тӑрана шӑварма сӗнместпӗр. Парниксемпе теплицӑсене юртан тасатмалла. Вӑрлӑх, удобрени, сӑтӑрçӑсенчен хӳтӗленмелли препаратсем туянмалла.

Пуш уйӑхӗн 5–6-мӗшӗсем. Йывӑçсемпе тӗмсене ытлашши туратсенчен иртме сӗнместпӗр. Калчасене çителӗклӗ шӑварни, апатлантарни, куçарса лартни вырӑнлӑ.

Пуш уйӑхӗн 6–8-мӗшӗсем. Чӳрече умӗнче хурт-хӑмӑр шӑркалантармасӑрах пулакан хӑяр вӑррисене ислетме тата акма меллӗ кунсем. Улма-çырла йывӑççисене сыпма юрать.

Пуш уйӑхӗн 8–11-мӗшӗсем. Ӳсен-тӑрана шӑвармалла, минераллӑ удобренисемпе апатлантармалла. Помидор, пӑрӑç, баклажан, физалис, ир пулакан чечеклӗ тата шурӑ пуçлӑ купӑста, тутлӑ шӑршӑллӑ тата эмел курӑкӗсем акма юрать. Çӗр улмине шӑтма кӑларса хума меллӗ. Çурхи ыхрапа шӑллӑ сухана ӑшӑ пӳлӗме ӑшӑнма кӑларса хураççӗ. Улма-çырла йывӑççисене сыпма юрать.

Пуш уйӑхӗн 11–13-мӗшӗсем. Çак кунсенче ӳсен-тӑрана ан шӑварӑр. Георгинсемпе гладиолуссен паранкисене пӑхмалла. Пӳлӗмри чечексене пайласа лартма меллӗ. Улма-çырла йывӑççисене сыпма юрать.

Пуш уйӑхӗн 13–15-мӗшӗсем. Йывӑç-тӗмсене ытлашши туратсенчен иртессипе тӑхтамалла. Ӳсен-тӑрана шӑвармалла, минераллӑ удобренисемпе апатлантармалла. Помидор, пӑрӑç, баклажан, физалис, ир пулакан чечеклӗ тата шурӑ пуçлӑ купӑста, тутлӑ шӑршӑллӑ тата эмел курӑкӗсем акма, çӗр улмине шӑтма кӑларса хума юрать. Çурхи ыхрапа шӑллӑ сухана ӑшӑ пӳлӗме ӑшӑнма кӑларса хураççӗ. Улма-çырла йывӑççисене сыпма юрать. Пӗр çул ӳсекен чечексене калчалӑх акмалла.

Пуш уйӑхӗн 15–17-мӗшӗсем. Акма тата куçарса лартма мелсӗр вӑхӑт. Юр хӑвӑрт ирӗлтӗр тесе парниксемпе теплицӑсене полиэтиленпа витӗр.

(Малалли çитес шӑмат кунхи номерте).

Муркашра шăл юсама пуçăнчĕç

Сывлăх сыхлавĕн учрежденийĕсенче

Ытлари кун, февралĕн 22-мĕшĕнче, Муркашра шăл тухтăрĕсем пациентсене йышăнма пуçларĕç. Аптека çуртĕнче вырнаçнă пỹлĕмсем таса та çутă. Юсав ĕçĕсене районти «Моргаушавтотехсервис» ĕçченĕсем вăхăтра тата тирпейлĕ пурнăçланă. Вĕсемпе пĕрлех шăл уйрăмĕнче ĕçлекенсем те тăрăшнă. Врачсем патне черет пулни Муркашсем çак саманта чăтăмсăр кĕтнинех çирĕплетсе пачĕ.

– Халĕ эпир апат вăхăчĕсĕр икĕ сменăпа ĕçлетпĕр: 7 сехет çурăран пуçласа 18 сехет çурăччен, – пĕлтерчĕ шăл уйрăмĕн заведующийĕ А. Волкова терапевт стоматолог, – март уйăхĕ хыççăн вара çынсем мĕнле çỹренине сăнасан малалла пĕр е икĕ сменăпах ĕçлессине татса калама май пулĕ.

Алина Анатольевна каланă тăрăх чирлисен шăл сиплеме малтанхи пекех ирпе çырăнмалла. Стоматологăн васкавлă пулăшăвĕ кирлисене яланхи пекех черетсĕр йышăнаççĕ. Ачасен стоматолог врачĕ 14 сехетчен ĕçлет, хирург стоматолог чирлисене 15 сехет çурăччен йышăнать. Ĕç кунĕнче чирлĕ çын килмен пушă вăхăтра ыттисене те йышăнма пултарассине пĕлтерчĕ заведующи.

Халĕ уйрăмра виçĕ терапевт стоматолог, ача-пăча стоматологĕ тата хирург стоматолог ĕçлеççĕ. Çитес вăхăтрах ортопед та ĕçлеме тытăнасси паллă.

– Оборудовани пирки калас пулсан вăл малтанхинчен пĕрре те кивĕ мар. Оборудованипе тивĕçтерес ĕçре республикăн стоматологи больницин тĕп врачĕ пирĕн ентеш В. Бычков пысăк пулăшу пачĕ. Шăл уйрăмне тепĕр икĕ çĕнĕ техника комплектне илсе килме те шантарчĕç, – пĕлтерчĕ Алина Анатольевна.

Сăмах май А.А. Волкова кăçал Чăваш Республикин Президенчĕн стипендиачĕ пулма тивĕçрĕ. Апла тĕп больница ертỹçи В.Г. Данилов республика президенчĕ «çамрăксене шанмалла» тесе чĕнсе каланине вырăнта ĕçе кĕртме тытăнчĕ те. Малашне вара ăнăçусем пулччăр.

Н. НИКОЛАЕВА сăн ỹкерчĕкĕ.

Вăйăсем çỹллĕ шайра иртрĕç

«Росгосстрах» кубокĕшĕн

Февралĕн 23-мĕшĕнче, Тăван çĕр-шыв хỹтĕлевçин кунне халалласа «Росгосстрах» пĕрлешĕвĕн Чăваш Республикинчи филиалĕн куçса çỹрекен кубокне çĕнсе илессишĕн волейбола выляссипе уçă ăмăрту иртрĕ.

Муркаша кăçалхипе пиллĕкмĕш хут волейбола парăннисем пухăнчĕç: «Росгосстрах» хайĕн 90 çулне паллă тăвакан çулта – юбилейлă турнир. Спортсменсене саламласа компанин республикăри филиалĕн ертỹçи А. Пирожков çакăн пирки кăна мар, кашни вылякана çак кун «Росгосстрах» 30 пин тенкĕлĕх тĕрлĕ инкек-синкекрен страхлани çинчен те пĕлтерчĕ. Компанин районти уйрăмĕн ертỹçи В.И. Вязов, район администрацийĕн пуçлăхĕ Ю.А. Иванов, Раççей Геройĕ Е.Г. Борисов тата ыттисем те уяв кунĕнче чăн-чăн арçынсене саламласа хĕрỹ çапăçусенче пулма тивнисене уйрăммăн аса илчĕç. Афганистан вăрçине хутшăннисене числани, районта спорта аталантаракансене те грамотăсемпе наградăлани – çакă пĕтĕмпех пĕрлешсе уяв сумне татах та çĕклерĕ.

14 вăйлă командăн выляканĕсем – «хамăрăннисем» те, хăнасем те (вĕсен шутĕнче кỹршĕ республикăран та) – куракансене чăннипех те илемлĕ вăйăсен парнелерĕç. Çавăнпах спортзалсенче куракансен йышĕ хушăнсах тăчĕ.

ФСК-ра, Спорт çуртĕнче, Муркашри тата Орининти вăтам шкулсен спортзалĕсенче иртнĕ вăйăсен çĕнтерỹçисем ФСК-ра «тĕл пулчĕç». Уяв кунĕнчи çỹллĕ шайри вăйăсене çамрăксем те, ветерансем те хутшăнни питĕ тĕслĕхлĕ пулчĕ. «Ав кур, пиллĕкмĕш номерли «Зенитра» вылять тет, мĕнлерех çапать!», «ветеран пулсан та епле çỹллĕ сикет, тепĕр яш катара тăтăр», «вăт ку вăйă!» тенисем куракансем хушшинче тăтăшах илтĕнчĕç. Çамрăксем уйрăмах ăмсанса пăхрĕç спортсменсем çине...

Çапла, тĕслĕх илмелли те, вĕренмелли те кунта пайтах пулчĕ. Муркашсене финалта выляна «Моргаушрайбыт» тата «Росгосстрах» командисен вăйĕи нумайлăха асра юласси каламасăрах паллă. Пĕлтĕрхи çĕнтерỹçĕ – «Моргаушрайбыт» – кăçал та кубока алран вĕçертмерĕ.

Н. АНДРЕЕВА сăн ỹкерчĕкĕ.

Уявсем

Çăварни

Çăварни эрнин малтанхи вырсарни кунне аслă Çăварни теççĕ. Ун хыççăнхи тунти кунпа ытлари куна та аслă çăварни шутне кĕртнĕ. Çăварни эрнин юлашки вырсарнине кĕçĕн Çăварни тенĕ. Ун умĕнхи эрне кунпа шăмат куна та çав шута илнĕ. Çăварни кунĕнче ачасем кăвак çуталлах çывăрса тăрса çунашкисене туртса тăвайккине вĕçтернĕ. Çакна ватăсем «çерçи ури хуçни» тенĕ. Тăвайккинчен чи пĕрремĕш ярăнса анакан ача «шыв çулĕ уçакан» шутланнă. Ăна пурте парнесем панă: пĕремĕк, мăйăр... Çăварни кун вара тăвайкки кĕрлесе тăнă.

Тепĕр кунне çамрăксем катаччи чупнă. Лашисене, çунисене капăрлатнă, пĕкĕсем çине шăнкăравсем çакнă. Ир пуçласа каçчен катаччи чупакансем темиçе яла та çитнĕ.

Çăварни кунĕнче кашни хăй патне пыракана алăкран иртсе пукан çине лартнă. Çуллă икерчĕ çитернĕ, сăра ĕçтернĕ.

Авалхи йăла тăрăх Çăварни кун хĕл ăсатаççĕ: кỹренсе ан кайтăр, çĕнелỹ савăнăçне ан пăстăр, çуркуннене кĕтсе илме ан чăрмантартăр теççĕ.

Спорт

Ушура та, йĕлтĕрпе те малта

Районти ачасемпе çамрăксен спорт шкулĕнче тăрăшуллă тренерсем вăй хунине вĕсен воспитанникĕсем çирĕплетсех тăраççĕ. Акă февралĕн 11–13-мĕшĕсенче шкулăн Мăн Сĕнтĕрти уйрăмĕнче дзюдо енĕпе ăсталăх туптакансем республикăра мала тухассишĕн ушусаньда енĕпе ăмăртрĕç. Э. Савельевăн воспитанникĕсем район ятне ямарĕç. Максим Тимофеев хăйĕн ỹсĕмĕнчи 30 кг категори виçинче виççĕмĕш вырăн çĕнсе илчĕ. Яшсен 52 кг категори виçинче кĕрешнĕ Константин Петров иккĕмĕш вырăна тивĕçрĕ.

Февралĕн 19–20-мĕшĕсенче республикăри районсемпе хуласен йĕлтĕрçисен командисем ăмăртрĕç. Сивве пăхмасăрах пирĕн район чысне хỹтĕлеме Э. Гордеев тата В. Моисеев тренерсен воспитанникĕсем Шупашкарти старта тухрĕç. 25 йĕлтĕрçĕрен тăракан команда икĕ кунхи кăтартусемпе района виççĕмĕш вырăна кăларма пултарчĕ. Сăмахран, Анастасия Костина пĕрремĕш кунхи чупура пĕрремĕш вырăн, иккĕмĕш кунхине тăваттăмĕш вырăн çĕнсе илме пултарчĕ.

Т. ЕРМОЛАЕВА.

Пĕлтерỹсем. Объявления

Спутниковые антенны «ТРИКОЛОР». Установка, гарантия. 6800 руб. Тел.: 8-905-345-77-19. 3-5.

Продаем сено, солому в тюках, с доставкой. Тел.: 8-960-307-41-78. 1-5.

Куплю корыто из нержавейки для охладителя молока (б/у), можно в нерабочем состоянии. Тел.: 8-927-852-11-90.

* * *

Проекты домов, электро- и газоснабжения, сметы. Свид. СРО. ООО «Инттехс». с. Моргауши, ул. Мира, 9А. Тел.: 62-6-03. 5-5.

* * *

Продаю: кирпич одинарный М-100; М-125; М-150; керамический полуторный М-125; двойной керамический; силикатный белый, желтый; КББ р-р 20х20х40; красный половняк, некондиция, гравмассу, керамзит. Доставка и разгрузка на манипуляторе. Документы. Тел.: 8-903-358-20-97, 8(8352) 44-20-97. 7-7.

* * *

Ĕне, вăкăр, тынашки, сурăх туянатăп. Тел.: 8-905-342-39-43. 4-5.

* * *

Срочно куплю или сниму однокомнатную квартиру в с. Моргауши площадью от 30 кв. м. Тел.: 8-927-844-40-45.

* * *

ЗАО «Чебоксарское предприятие «Сеспель» срочно требуется слесарь по ремонту станочного оборудования с гидросистемой, с опытом работы. Оплата высокая. Обращаться по телефону: 8-903-358-69-83. 3-3.

* * *

НО «ФОНД «ВОЗРОЖДЕНИЕ ХРАМОВ»
Продает настенные православные календари (формат А-3, св. Николай) от 5 рублей; бесплатное страхование от несчастных случаев на 10 тыс. руб. через страховые компании. Адрес: с. Моргауши, ул. Гагарина, д. 2. Тел.: 8-905-342-11-50. 6-7.

* * *

Продаю керамзитобетонные блоки, песок речной, гравмассу. Адрес: «Моргаушагропромснаб». Тел.: 8-905-340-07-78. 5-5.

* * *

Продаем доски обрезные, необрезные; брус: 200х200, 150х150, 150х100, 100х100. Изготовим срубы рубленые, оцилиндрованные. Тел.: 8-919-679-18-11. 4-5.

* * *

Бурение, добуривание колодцев. Кольца имеются. Тел.: 8-965-685-89-75. 4-5.

* * *

Акмалли сĕлĕ, пăрçа, костер, люцерна, клевер тата ытти культурăсене сутатпăр, çĕр улмипе улăштаратпăр. Тел.: 8-906-130-82-51.

* * *

Продаю семена люцерны, трактор Т-16 с косилкой. Тел.: 8-927-847-20-55, 8-952-021-75-90.

* * *

Халăхран хакла хакпа ĕне, вăкăр, тына ашăн е чĕрĕ виçепе туянатпăр. Тел.: 8-919-671-96-26. 2-10.

* * *

Куплю корову. Дорого. Тел.: 8-905-343-15-48. Куплю бычков, телок, КРС. Дорого. Тел.: 8-927-997-21-48. 4-4.

* * *

Продаем: доски 25-50 мм (обрезные, необрезные), брус любого сечения, жерди, подтоварник. Изготовим на заказ: срубы, беседки любого размера. Цена договорная, доставка по району бесплатно. Тел.: 8-927-667-28-32, 8-919-656-13-84. 2-5.

28 февраля с 9 ч. до 18 ч. в РДК состоится распродажа осенней и зимней обуви. Цены от 500 руб. г. Киров.

В Москву и Московскую обл. требуются: фасовщицы-упаковщицы,грузчики (кондитерские фабрики, молочное производство, снековая продукция, мясокомбинаты, склады). Питание, проживание предоставляются. Вахта. З/п от 20000 руб. (сдельная). Тел.: 8(8352)23-22-22. 4-5.

* * *

Куплю б/у аккумуляторы дорого, продаю подъемник-опрокидыватель для легковых автомобилей. Тел.: 8-927-856-95-00.

Ювелирная мастерская: ремонт и изготовление ювелирных изделий, лазерная гравировка изделий, скупка лома и старинных монет. Адрес: с. Моргауши, Дом быта. Тел.: 8-927-66-88-501. 3-5.

* * *

Куплю советские монеты, старинные монеты, бумажные купюры, самовары, колокольчики, чувашские свадебные наряды с монетами. Тел.: 8-902-287-94-79.

Дом Культуры **2 марта** с **12** до **13**
РАДУГА ЗВУКОВ
СЛУХОВЫЕ АППАРАТЫ
ЗАУШНЫЕ, КАРМАННЫЕ (пр-во Россия)
Цена: от **4500** до **7000** руб. (Запчасти)
ЦИФРОВЫЕ (пр-во Дания, Германия)
Цена: от **8 000** до **12 000** руб. **ПОДБОР**
ИМЕЮТСЯ ПРОТИВОПОКАЗАНИЯ
НЕОБХОДИМА КОНСУЛЬТАЦИЯ СПЕЦИАЛИСТА
Ультразвуковые стиральные машинки
Цена: от **1900** до **3500** руб.
Товар сертифицирован. Гарантия. **Скидки.**
ВЫЕЗД СПЕЦИАЛИСТА НА ДОМ БЕСПЛАТНО
Справки по тел.: 8-901-866-81-57
Св-во 304183133700096, от 25.03.2004, г. Ижевск

БЕТОН, РАСТВОР любых марок Тел.: 38-87-78, 8-927-66-88-778. Песок, ОПГС (гравмасса), щебень Тел.: 38-84-40, 8-927-66-88-440. Доставка миксерами, самосвалами. 6-50.

Каршлăхри ĕçпе вăрçă ветеранĕсен интернат çурчĕн коллективĕ кунта ĕçлекен А.В. Астраханцева фельдшерăн амăшĕ, С.А. Квасовăн асламăшĕ

Ольга Егоровна АСТРАХАНЦЕВА

вилсе кайнă пирки унăн çемйипе тата тăванĕсемпе пĕрле тарăннăн хурланни çинчен пĕлтерет.

Прогноз погоды с 26 февраля по 4 марта 2011 года www.yandex.ru

сб 26	вс 27	пн 28	вт 1	ср 2	чт 3	пт 4
облачно	малооблачно	малооблачно	переменная облачность	ясно	ясно	ясно
–16	–13	–12	–11	–9	–7	–7
–20	–20	–20	–19	–16	–16	–15

Муркаш районĕнчи «Çĕнтерỹ ялавĕ» хаçат

УЧРЕДИТЕЛЬСЕМ:
Чăваш Республикин Культура, национальноçсен ĕçĕсен, информаци политикин тата архив ĕçĕн министерстви.
ЧР Культура, национальноçсен ĕçĕсен, информаци политикин тата архив ĕçĕн министерствин «Муркаш районĕн «Çĕнтерỹ ялавĕ» хаçат редакцийĕ» автономи учрежденийĕ.

Тĕп редактор А.И. ТИХОНОВ.

АДРЕС: 429530, Чăваш Республики, Муркаш ялĕ, Мир урамĕ, 9А çурт.
ТЕЛЕФОНСЕМ: тĕп редактор - 62-1-36, яваплă секретарь - 62-2-82, бухгалтери - 62-1-35, пайсем: общество пурнăç пайĕ - 62-2-82, экономика тата социаллă пурнăç пайĕ - 62-1-38.
Факс: 62-1-36; E-mail: morpress@cbx.ru, redaction@cbx.ru

Сыхăну, информаци технологийĕсен тата массăллă коммуникаци сферине пăхса тăракан Федераллă службăн Чăваш Республикине – Чăваш Енпе ĕçлекен управленийĕ 2009 çулхи раштавăн 7-мĕшĕнче ПИ ТУ 21-00073 № регистрациленĕ.

Калăпăшĕ 1,5 пичет листи.
Ал çырăвĕсене рецензилемеççĕ, каялла тавăрса памаççĕ, 2 странецăран пысăкраххисене йышăнмаççĕ.
Рекламăна пĕлтерỹсен чăнлăхĕшĕн вĕсене паракансем яваплă.

ИЗДАНИ ИНДЕКСĔ: 54822.
Хаçат чăвашла юн тата шăмат кунсерен тухать.
Номер дежурнăйĕ Шапошников В.Л.
Пичете панă 25.02.2011 ç.
Пичете памалли вăхăт: графикпа – 17 сех. 20 мин, чăннипе – 17 сех. 20 мин.
Заказ Тираж 4305.

Номер набран и сверстан в АУ ЧР «Редакция Моргаушской районной газеты «Çĕнтерỹ ялавĕ», отпечатан в типографии ГУП "ИПК "Чувашия": 428019 г. Чебоксары, пр. И. Яковлева,13. Качество печати соответствует оттискам, предоставленным редакцией.